

Internetconsultatie Implementatiewet Europese kaart voor personen met een handicap (European Disability Card)

Namens: het VG Samenwerkingscollectief

KansPlus, EMB Nederland, Sien, Dit Koningskind, Helpende Handen, 2CU en Naar-Keuze

De zeven samenwerkende organisaties vertegenwoordigen gezamenlijk een grote groep mensen met een verstandelijke beperking, mensen met een (zeer) ernstige meervoudige beperking ((Z)EMB) en hun naasten en wettelijk vertegenwoordigers.

Wij waarderen dat Nederland uitvoering geeft aan de Europese richtlijn inzake de European Disability Card (EDC). De kaart kan een belangrijke bijdrage leveren aan de mobiliteit, herkenning en maatschappelijke participatie van mensen met een beperking binnen Europa. Daarmee draagt zij bij aan de verwezenlijking van het VN-verdrag Handicap, waarin gelijkwaardige participatie en vrij verkeer centraal staan.

Wij ondersteunen daarom de invoering van de European Disability Card. Tegelijkertijd zien wij op een aantal onderdelen mogelijkheden om de implementatie beter aan te laten sluiten bij de dagelijkse praktijk van mensen met een verstandelijke beperking, mensen met EMB en hun vertegenwoordigers.

Toegang en aanvraag

Voor onze achterban is toegankelijkheid alleen betekenisvol wanneer de doelgroep ruim wordt uitgelegd, de aanvraag eenvoudig is en vertegenwoordigers zonder extra drempels kunnen handelen.

1. Zorg voor een brede en inclusieve doelgroep

De richtlijn laat lidstaten ruimte om zelf te bepalen hoe wordt vastgesteld wie voor een European Disability Card in aanmerking komt. De Memorie van Toelichting kiest voor een combinatie van het sociale en medische model.

Wij kunnen ons hierin vinden, mits dit niet leidt tot nieuwe drempels.

Wij vragen daarom om:

- een ruime uitleg van het begrip handicap overeenkomstig het VN-verdrag Handicap;
- automatische toekenning waar dat mogelijk is;
- acceptatie van het ZEVMB paspoort als toekenningsdocument;
- zo min mogelijk aanvullende bewijsstukken;

- een laagdrempelige regeling voor mensen die niet beschikken over een Wlz-indicatie of gehandicaptenparkeerkaart, maar wel aantoonbaar een langdurige beperking hebben.

Voor onze achterban mag de aanvraag geen nieuwe beoordeling van hun handicap betekenen.

2. Maak de aanvraag zo eenvoudig mogelijk

Wij waarderen dat het wetsvoorstel uitgaat van hergebruik van bestaande registraties, waaronder de Wlz-registers van het CIZ en de registratie van gehandicaptenparkeerkaarten bij de RDW. Hierdoor hoeven veel mensen geen nieuwe medische gegevens aan te leveren.

Wij verzoeken VWS om dit uitgangspunt maximaal uit te werken.

Daarnaast vragen wij aandacht voor:

- een volledig digitale én papieren aanvraag, ook toegankelijk voor mensen met beperkte digitale vaardigheden;
- ondersteuning via gemeenten, cliëntondersteuners en belangenorganisaties;
- eenvoudige machtigingsmogelijkheden voor wettelijk vertegenwoordigers;

Praktische werking en effect

De kaart krijgt pas waarde wanneer zij in de praktijk wordt herkend en (ook in heel Nederland) wordt erkend en ook begeleiding omvat. Daarnaast is het van belang de werking en toepassing van de kaart te volgen en monitoren.

3. Maak de kaart meer dan een communicatiemiddel

De Memorie van Toelichting stelt meerdere malen dat de EDC in Nederland vooral zal fungeren als communicatiemiddel en geen wettelijke aanspraken op bijzondere voorzieningen creëert.

Hoewel wij begrijpen dat de Europese richtlijn lidstaten niet verplicht nieuwe rechten toe te kennen, vinden wij deze Nederlandse invulling weinig ambitieus.

De waarde van de kaart wordt uiteindelijk bepaald door de mate waarin organisaties haar daadwerkelijk herkennen en accepteren.

Wij verzoeken VWS daarom:

- landelijke afspraken te maken met musea, recreatie, cultuur, sport, openbaar vervoer en toeristische organisaties;
- rijksdiensten en publieke instellingen het goede voorbeeld te laten geven;
- gemeenten actief te stimuleren de kaart te erkennen;
- brancheorganisaties te ondersteunen bij invoering.

De EDC moet in Nederland zichtbaar en herkenbaar worden. Anders bestaat het risico dat de kaart wel wordt uitgegeven, maar nauwelijks praktische betekenis krijgt.

4. Maak begeleiding onderdeel van de regeling

Voor een groot deel van onze achterban is zelfstandig reizen of deelnemen aan activiteiten onmogelijk zonder begeleiding.

Voor mensen met een intensieve ondersteuningsbehoefte is begeleiding geen extra voorziening, maar een noodzakelijke voorwaarde om voorzieningen daadwerkelijk te kunnen gebruiken.

De Europese richtlijn erkent dit nadrukkelijk. Zij bepaalt dat ook begeleiders en persoonlijke assistenten onder voorwaarden gebruik kunnen maken van dezelfde bijzondere voorzieningen en biedt bovendien de mogelijkheid de letter "A" op de kaart op te nemen voor personen die afhankelijk zijn van begeleiding.

Wij verzoeken VWS daarom om:

- bij de verdere uitwerking expliciet te onderzoeken of een **European Disability Card Begeleiderskaart** kan worden ingevoerd;
- indien een afzonderlijke begeleiderskaart juridisch niet mogelijk blijkt, de **A-aanduiding** uit de richtlijn actief toe te passen;
- ervoor te zorgen dat aanbieders van diensten deze begeleidingsbehoefte daadwerkelijk erkennen.

Hiermee wordt voorkomen dat juist mensen met de grootste ondersteuningsbehoefte de kaart in de praktijk niet kunnen gebruiken.

5. Erken de rol van wettelijk vertegenwoordigers

Een aanzienlijk deel van de doelgroep kan niet zelfstandig een aanvraag indienen of gebruikmaken van digitale voorzieningen.

Wij verzoeken daarom om:

- wettelijk vertegenwoordigers, mentoren, curatoren en gemachtigden expliciet in de regelgeving op te nemen;
- hen zelfstandig aanvragen, verlengingen en wijzigingen te laten verzorgen;
- de communicatie ook op deze doelgroep te richten.

Uitwerking, samenwerking en borging

Een duurzame invoering vraagt om structurele betrokkenheid van ervaringskennis en om monitoring die verder kijkt dan alleen het aantal verstrekte kaarten.

6. Betrek belangenorganisaties structureel

Wij waarderen dat belangenorganisaties tijdens de voorbereiding zijn geraadpleegd.

Wij verzoeken VWS deze samenwerking structureel voort te zetten bij:

- de uitwerking van de Algemene maatregel van bestuur;
- de inrichting van het aanvraagproces;
- de communicatie;
- de evaluatie;
- de monitoring van de werking van de kaart.

Voor mensen met een verstandelijke beperking geldt immers het uitgangspunt van het VN-verdrag Handicap: **"Nothing about us, without us."**

7. Monitor niet alleen het aantal kaarten, maar ook het gebruik

Wij adviseren om de evaluatie niet uitsluitend te richten op het aantal verstrekte kaarten.

Minstens zo belangrijk is:

- hoeveel organisaties de kaart accepteren;
- hoeveel mensen daadwerkelijk gebruik maken van de kaart;
- welke voordelen worden aangeboden;
- welke knelpunten gebruikers ervaren;
- of bepaalde groepen buiten de regeling blijven.

Alleen dan kan worden vastgesteld of de kaart daadwerkelijk bijdraagt aan gelijke behandeling.

Slotopmerking

De zeven samenwerkende VG-organisaties ondersteunen de invoering van de European Disability Card van harte.

Wij zien de kaart als een belangrijke stap naar een inclusiever Europa. Tegelijkertijd vragen wij VWS de implementatie niet te beperken tot een technische omzetting van de Europese richtlijn. Nederland kan de invoering benutten om daadwerkelijk werk te maken van toegankelijkheid, herkenning en gelijke behandeling.

Voor onze achterban is het essentieel dat de kaart eenvoudig verkrijgbaar is, breed wordt geaccepteerd en ook recht doet aan de onmisbare rol van begeleiders en wettelijk vertegenwoordigers.

Alleen dan zal de European Disability Card uitgroeien tot een instrument dat daadwerkelijk bijdraagt aan de doelstellingen van het VN-verdrag Handicap en aan de inclusieve samenleving die Nederland nastreeft.

Namens het VG Samenwerkingscollectief VG, belangenverenigingen voor mensen met een verstandelijke of meervoudige beperking en hun naasten,

Han Mennen, Directeur a.i. KansPlus

